

Лисак Д.С., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Устинова І.П., к.ю.н., доцент

ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІЖБЮДЖЕТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Одним із ключових етапів євроінтеграції є створення дієвих інституцій місцевого самоврядування, здатних створювати та постійно підтримувати сприятливе життєве середовище в громаді, яке необхідне для всебічного розвитку, самореалізації людини, захисту її прав і свобод.

Практика розвинених країн світу свідчить, що досягнення цих цілей неможливе без такого мультиплікатора соціально-економічного і культурного розвитку як децентралізація шляхом підвищення ролі місцевого самоврядування через надання йому не лише повноважень, а й реальних важелів для досягнення як оперативних, так і стратегічних цілей розвитку територій.

Бюджетна, або фінансова, децентралізація – процес розподілу функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування [1, с. 151]. Делегування повноважень місцевому самоврядуванню з боку органів державної влади передбачає передачу деяких загальнодержавних повноважень для виконання органами місцевого самоврядування, яке супроводжується виділенням необхідного ресурсу на фінансування делегованих повноважень [2, с. 10].

Питання фінансового та матеріального забезпечення діяльності місцевих органів публічної влади умовно можна поділити на адміністративні та економічні. Оскільки на районному та обласному рівні виконавчі функції рад виконують відповідні державні адміністрації, то цілком очевидно є залежність органів самоврядування на рівні району та області у визначенні матеріально-фінансових засад їхньої діяльності від органів державної влади. На рівні територіальних громад (села, селища, міста) за Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» самоврядні виконавчі органи можуть самостійно формувати та розподіляти бюджетні кошти [3].

Проте за положеннями Бюджетного кодексу України зазначені органи місцевого самоврядування мають обмежене право на прямі міжбюджетні відносини, зокрема їм не гарантоване отримання дотацій вирівнювання безпосередньо з державного бюджету. Внаслідок надання ініціативи щодо розробки обласних та районних бюджетів відповідним державним адміністраціям існує залежність районних і обласних рад від рішень

вертикалі виконавчої влади. Це часто призводить до виникнення взаємних домовленостей у сфері бюджетної політики, які враховують інтереси органів центральної влади непропорційно більшою мірою, ніж потреби територіальних громад [4, с. 54].

Реформа системи міжбюджетних відносин передбачає, насамперед, створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі. В цьому напрямі було розроблено та ухвалено низку нормативно-правових актів, які формують інституційну основу для реформи місцевого самоврядування та міжбюджетних відносин.

Запропоновані новаторські зміни дозволили: розширити принципи самостійності місцевих бюджетів (визначено терміни затвердження місцевих бюджетів, незалежно від прийняття Державного бюджету); перерозподілити видаткові повноваження між органами влади різних рівнів відповідно до принципу субсидіарності; замінити систему балансування на систему горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та податку на прибуток підприємств (ПНП) (для обласних бюджетів) на одного жителя; закріпити за місцевими бюджетами певний перелік джерел, які сприятимуть нарощенню власної ресурсної бази; закріпити за галузевими міністерствами певні види субвенцій для фінансування делегованих повноважень; диверсифікувати напрями розміщення коштів місцевих бюджетів; змінити взаємовідносини між державним бюджетом та бюджетами базового рівня тощо [5, с. 120].

Об'єднані територіальні громади, крім зростання власних фінансових можливостей, у результаті децентралізації мають й інші інструменти забезпечення економічного розвитку – здійснення зовнішніх запозичень, самостійне обрання установ з обслуговування коштів місцевих бюджетів відносно розвитку та власних надходжень бюджетних установ.

Взаємодія між державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування є центральною та найгострішою проблемою територіальної організації влади в Україні. Проте в нашій державі вже почалися зміни щодо розподілу функцій між державою і територіальними громадами. Хоч це маленькі кроки на шляху до удосконалення територіальної організації, але вищенаведене показує, що ми йдемо в потрібному напрямку.

Література

1. Трещов М. М. Децентралізація як засіб ресурсної самодостатності територіальних громад: теоретичний аспект / М. М. Трещов // Вісник Львову. – 2015. – № 2(25). – С. 10-17.

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F020>

3. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у межах нової системи територіальної організації влади в Україні: аналітична доповідь. - за заг. ред. Г. В. Макарова / Національний інститут стратегічних досліджень – К. 2011. – 54 с.

4. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2017. – 120 с.

5. Урядовий портал. Реформа децентралізації [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi>

УДК 342.718 (043.2)

Лучик І.О., Куц К.С., студентки,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Толкачова І.А., к.ю.н.

ПРОБЛЕМА ПОДВІЙНОГО (МНОЖИННОГО) ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ

Безперечно, проблема подвійного (множинного) громадянства є однією з найактуальніших в Україні. Варто зазначити, що статус громадянина надає можливість особі вільно користуватися комплексом прав та свобод, які надаються державою.

Від того, як будуть урегульовані в державі питання громадянства, багато в чому залежать стабільність та безпека суспільства. Під подвійним (множинним) громадянством слід розуміти наявність у особи одночасно громадянства двох або більше держав. Україна належить до тих держав, які негативно ставляться до подвійного (множинного) громадянства, оскільки вважають, що особа не може одночасно ефективно користуватися правами та виконувати обов'язки стосовно декількох держав [1].

Безумовно, існує безліч думок щодо даного питання. Серед науковців подвійне громадянство знаходить велику кількість прихильників і ще більше – противників. Держави по-різному ставляться до подвійного громадянства своїх громадян. Одні розцінюють його як безпосередню загрозу національній безпеці та впроваджують різні форми протидії цьому явищу. Інші, навпаки, використовують всі його можливі переваги [2, с. 123].

З позиції класичного підходу, множинне громадянство є правовою аномалією, оскільки тут не може бути повноти прав і обов'язків як для громадян, так і для держави. Особа, яка має громадянство двох або більше країн, реально використовує права лише держави постійного проживання